

11.3.2026

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

**Valtiovarainministeriön lausunto valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle
aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä (VNS 5/2025 vp)**

Eduskunnan hallintovaliokunnan käsittelyssä on valtioneuvoston selonteko eduskunnalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä (VNS 5/2025 vp). Selonteon tarkoituksena on arvioida ja kuvata alueiden kehittämisen ja sen lainsäädännön kokonaisuutta ja toimeenpanoa. Selonteossa arvioidaan alueiden kehittämisen järjestelmän ja rahoituksen toimivuutta ja vaikuttavuutta vuonna 2026 alkavan lainsäädännön uudistamisen pohjaksi. Uuden aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2028 alusta uuden EU-ohjelmakauden alkaessa. Selonteossa nostetaan esille lainsäädäntöön liittyviä tarkastelun kohteita tulevan lainsäädäntöuudistuksen taustaksi. Selonteossa ei tehdä vielä linjauksia lainsäädäntöuudistuksen sisällöksi.

Valtiovarainministeriö esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa.

Selontekoluonnoksen sisällölliset painotukset ja aluekehittämisen toimintatavat

Selonteko sisältää varsin perusteellista arviointia ja analyysiä aluekehittämisen kokonaisuudesta. Vaikka selonteko ei sisällä varsinaisia linjauksia, se todennäköisesti palvelee analyttisen otteensa ansiosta myös jatkovalmisteluja valmistauduttaessa muun muassa EU:n seuraavaan ohjelmakauteen ja lainsäädännön uudistamiseen. Valtiovarainministeriö voi pitkälti yhtyä selonteossa esitettyyn analyysiin.

Selonteon luvussa 2.1. tuodaan esille aluekehittämisen lainsäädännön keskeiset sisältöteemat ja niihin liittyviä tavoitteita. Suurin osa näistä asioista liittyy talouteen, kasvuun, työllisyyteen, ympäristöön ja kulttuuriin. Johtopäätösosassa katsotaan, että tavoitteita pitäisi uudistaa, jotta ne voisivat kattaa myös turvallisuuden ja varautumisen kysymykset. Valtiovarainministeriö pitää johtopäätöksiä oikeansuuntaisina. Tulee kuitenkin varoa liian laajaa tavoitteiden määrää.

Keskeisinä tarkastelun kohteina selonteossa ovat myös kansallisen aluekehittämisen toimintamallin osa-alueet, kuten esimerkiksi kansallinen koordinointi ja yhteensovittaminen, valtioneuvoston yhteistyö ja vuoropuhelu alueiden kanssa. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota valtioneuvoston ja alueiden väliseen vuoropuheluun etenkin Alueiden uudistumisen neuvottelukunnan (AUNE) osalta. Neuvottelukunnan käsittelyyn voisi olla

vaikuttavampaa tuoda nykyistä vähemmän asioita ja varata aiheiden esittelyyn ja keskusteluun enemmän aikaa. Käsiteltävät asiat tulisi tuoda neuvottelukunnan käsittelyyn myös sellaisessa valmisteluvaiheessa, että asioihin on aito mahdollisuus vaikuttaa.

Selonteon eri osa-alueissa tuodaan myös esille, että alueiden kehittämiseen kytkeytyvät asiat tulevat käsitellyiksi ja useimmiten myös päätetyiksi muissa prosesseissa, koska ne ovat hallinnon keskeisiä lakisääteisiä tehtäviä. Päällekkäinen käsittely ja aluekehityksen rooli eräänlaisena toimintojen rinnakkaisfunktiona ei ole ongelmaton. Olisikin hyvä harkita, tulisiko alueiden kehittämisessä keskittyä rajatumpaan määrään teemoja ja pyrkiä kasvattamaan aluenäkökulman merkitystä niissä kuin laajentaa alueiden kehittämistä laajasti eri teemoihin, joita muut viranomaiset jo valmiiksi hoitavat päätehtävänä.

Rahoitus ja kustannustehokkuus

Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä selonteon kustannustehokkuuteen liittyviä havaintoja, joita koskevaa analyysiä olisi syytä hyödyntää valmistauduttaessa uuteen ohjelmakauteen. Selonteossa todetaan muun muassa kustannustehokkuuden vähentyminen välittävien viranomaisten määrän lisääntymisen myötä. Tehtävien keskittämiseen hajauttamisen sijaan olisikin syytä kiinnittää huomiota seuraavan ohjelmakauden toimeenpanon valmistelussa.

Selonteossa viitataan kansalliseen alueiden kehittämisrahoitukseen (ns. AKKE), jolle ei tällä hetkellä ole budjetoitu rahoitusta. Rahoituksen mahdollinen palauttaminen on poliittinen päätös. Valtiovarainministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota vaikeaan valtiontalouden tilanteeseen, joka edellyttää merkittäviä sopeuttamistoimia myös seuraavan vaalikauden aikana. Siksi valtiovarainministeriö pitää perusteltuna varautua tilanteeseen, jossa kansalliseen aluekehittämiseen ei ole tarjolla omaa rahoitusta, vaan aluekehittämisen rahoitus tosiasiallisesti tukeutuu EU:n tarjoamaan rahoitukseen. Valtiovarainministeriö katsoo, että EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen suuntaamisessa on entistä enemmän kiinnitettävä huomiota kansallisiin prioriteetteihin, vaikuttavimpien rahoituskohteiden valintaan ja vaikuttavuuden parantamiseen ottaen huomioon todennäköisesti myös vähenevä EU-rahoitus. Vähenevien kansallisten resurssien vuoksi on tärkeää, että EU-rahoituksella pystytään täydentämään tai jossain määrin korvaamaan kansallista rahoitusta.

Valtiovarainministeriö yhtyy selonteossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan EU-rahoituksen koko ohjelmakaudeksi suunniteltu varojen maakunnittainen ja valtakunnallinen jako on tehnyt ohjelman toimeenpanosta melko jäykkää. Ottaen huomioon pitkä ohjelmakausi olisi jatkossa syytä mahdollistaa muutosten tekeminen ohjelmakauden aikana, jotta esimerkiksi muuttuneeseen toimintaympäristöön voitaisiin reagoida paremmin.

Teemu Eriksson
Finanssineuvos
Kunta- ja alueosasto

Armi Liinamaa
Budjettineuvos
Budjettiosasto